

Kürüzdeýli batyr: Öwez Heşrep

Category: Kitapcy,Taryhy şahslar
написано kitapcy | 23 января, 2025
Kürüzdeýli batyr: Öwez Heşrep

KÜRÜZDEÝLI BATYR

Bu kürüzdeýli ýaşulyny Garrygala etrabynyň at çapyşygynyň janköýerleriniň tanamaýany az-az bolsa gerek. Olar on-on iki ýyl mundan öñ "Öwez Heşrep ak telpek" diýseler, garaýagyzdan gelen daýaw, ak telpekli adamy görerdiler. Ol ýetmişi arka atýança hemise işi aty bilendi. Ýone şol wagtlar biz Öwez aganyň gaty pajygaly wakalary başdan geçirilen batyr bolanlygyny bilemzokdyk.

Öwez aga 16 ýaşynda obadaky kolhozda işe başlap, onuň ody bilen girip, küli bilen çykyp, 8 ýyl zähmet çekenden soñ, turan nägehan uruş onuň durmuşyna awy gatýar, gözel ülkesini taşlap, tutuş ýurdy basybalyjylardan goramaga gitmäge mejbur edýär.

Garadan gaýtmaz daýaw göwresini, gapak ýaly ýasy döşünü, çalasynlygyny, uzyn boýuny göz öñünde tutup, ony atly goşuna esgerlige alýarlar. Ol:

– Şol döwürde oba ýerlerinden urşa atlary hem alýardylar. Meni esbaply ata mündürip, ýola saldylar. Biz Gyzylarbat şäherine çenli atly gidip, ol ýerden otla münüp, Baýramaly şäherine bardyk. Bize harby bölümiň komandiri Çary Ataýew uruş tälimlerini öwretdi – diýip gürrüň berýär.

Öwez aga diňe at üstünde söwesmän, türkmen atly artilleriyasynda bolandygyny, uruş meýdanynda gaty agyr şertlerinde söwesendigini ýatlaýar.

Baýramalydan soňra Täjigistanda, Baku şäherinde atly harby tälimi kemsiz ele alandan soñ, Ö.Heşrebowyň gulluk edýän harby bölümünü Ukrainanyň territoriýasyna geçirýärler. Ukrain halkynyň başyndan geçirýän ejirli, gazaply günlerini gözü bilen gören Öwez agada duşmana bolan ýigrenç möwç alýar. Ol indi ýüregi bilen duşmany diňe ýeňmek däl, ony ýok etmegiň

küýündedi. Şeýle bolandoň, dört ay çekýän 100 millimetrlık agyr topy işletmegem, her biriniň agramy 16 kilogram bolan top okuny daşamagam esgerlere o diýen agyr düşenokdy. – Biz Dnepr derýasyny iki gezek eýeledik. Gaty güýçli ýaraglanan duşman derýany iji gezek hem bizden aldy. Faşist basybalyjylary derýanyň aňry kenarynda gaty uly berkitme guran ekenler.

Biz köp pidalar çekip, derýany ymykly eýeledik, duşmany has aňry kowduk – diýip, Öwez aga tabak ýaly gözlerini asmana dikip; Ukrainianyň tokaýlygynda gören horluklaryny ýatlaýar.

Hawa, olar duşmany ýok etmek üçin tokaýdan tokaýa surnugyp söweşyärdiler.

Sowukmy-yssy, ýagyşmy-gar, tapawudy ýok, hem çydamaly, hem duşman bilen garpyşmaly. Ine, şeýle söweşleriň birinde bularyň harby bölümü duşman gabawyna düşýär. Komandiriň buýrugy şeýledi:

"Iň soňky demiňe çenli söweşmeli, duşmana boýun egmeli däl!". Bölümිň esgerleri on baş günlär duşmana boýun synman, tokaýda ondan-oňa gaçyp söweşyärlər. Agyr atly artilleriyanyň oky tükenýär, ony hem ondan-oňa süýräp ýörmäge indi asla mümkünçilik bolmaýar. Olar oksuz galan ýaraglaryny ýere gömüp, özleri partizanlarça söweşyärlər. Ine, bir gije kiçeňräjik derýanyň akymy bilen 5-6 kilometre gidip, daňdan bir ýerden kenara çykýarlar. Şonda olar duşmanyň hüjumi astynda, zordan özümüziziňkilere goşulýarlar.

Agyr ýagdaýlarda komandır Puşinskiý: "Türkmen, hany, Allany çağyr!" diýer eken. Ol bir gezek arakesme edip otyrkalar, graždanlyk urşy döwründe Türkmenistanda bolandygyny gürrün berýär. Ol şonda türkmenleriň batyrlygyna haýran galypdyr, şu atly artilleriya bölümne gwardiýa adynyň ýone ýere berilmändigini aýdýar we esgerleri gwardiýalarça söweşmäge çağyrýar.

Gwardiýa esgeri Öwez Heşrebow duşmanyň diwiziýasynyň ştabyna çozup, olary ýesir almakda görkezen batyrlygy üçin "Edermenligi üçin" diýen medala mynasyp bolýar.

Öwez aga söweşde taplanyp, ýeňše sary öňe barýan günleriniň birinde, duşmanynyň sürenine ýetmäge – Berlin şäherine baryýogy 60 kilometr galanda, Oder derýasynyň golaýynda uçardan

taşlanan snarýadyň ýarylmagyndan agyr ýaralanýar. Ol köp wagtlap harby gospitalda ýatýar, elini operasiýa edip, öñki ýagdaýyna getirjek bolýarlar, ýöne damarlaryň üzülenligi zerarly, golak bolup galýar. Ol Ýeňsi gospitalda garşylap, şol ýylyň awgustynda obasyna dolanyp gelýär.

Elbetde, bir eli çonak bolsa-da, ol urşy atly harby artilleriyada geçirilenligi üçin, parahatçylykly günlerde-de bedew-atsyz ýaşap bilmedi. Ol ilki "Pobeda" kolhozynyň (hazırkı "Ýeňiş" d/b -t.b.) atyny seýisleyär, soňra göleli sygyr berip, ol aty satyn alýar, seýisläp at çapyşyklara goşýar.

Öwez aga kolhozda ferma müdürü bolanda-da, brigadir bolanda-da, gurluşykda işlände hem atsyz ýaşap bilmedi. Ol urşuň ikinji topar inwalidi bolsa-da, özi at çapmaga ýaramasa-da, at seýisläp, toýlarda, baýramçylyklara çapyşyga at çykaryp, "Öwez Heşrep ak telpegiň aty" diýdirmegi başarypdy...

18 medalyň eýesi bolan uruş inwalidi Öwez Heşrep bilen äpet hoz agajyna golaý ösüp oturan armyt agajynyň miwesine guwanyp oturan ýagdaýynda hoşlaşanymda, onuň şu agaçlara çalymdaş hasyl getirip, ogully-gyzly, agtykly-çowlukly durmuşuna guwandym.

1994 ý.

Aşyr ORAZOW.

Taryhy şahslar